

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/29

Karar Sayısı : 2024/112

Karar Tarihi : 30/5/2024

R.G. Tarih – Sayı : 2/8/2024 - 32620

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

- Küçükçekmece 5. Asliye Hukuk Mahkemesi (E.2023/29)
- İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi (E.2024/105)

İTİRAZLARIN KONUSU: 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na 12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle eklenen geçici 13. maddenin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinin Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırılığının ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talepleridir.

OLAY: Hekime karşı açılan rücu davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı geçici 13. maddesi şöyledir:

“Geçici Madde 13- (Ek:12/5/2022-7406/15 md.)

Ek 18 inci maddenin birinci fıkrası hükümleri, 4483 sayılı Kanun hükümleri uyarınca haklarında kesinleşmiş bir soruşturma izni verilenler bakımından uygulanmaz ve soruşturma veya kovuşturmalara devam olunur.

*Kamu kurum ve kuruluşları ve Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yapmış oldukları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı açılan rücu davalarından, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yargılaması devam edenler bakımından ek 18 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca karar verilmek üzere Mesleki Sorumluluk Kuruluna başvurması için davacıya iki aylık süre verilir. Başvuru yapılmaması hâlinde dava usulden reddedilir. **Bu durumda yargılama gideri taraflar üzerinde bırakılır ve davacı aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmez.**”*

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un ek 18. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 18- (Ek:12/5/2022-7406/14 md.)

Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar hariç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalar hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu

Esas Sayısı : 2023/29

Karar Sayısı : 2024/112

Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Soruşturma izni, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından verilir. Mesleki Sorumluluk Kurulu, özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensupları bakımından il sağlık müdürlüklerinde görevli başkan veya yardımcılarını da ön inceleme yapmak üzere görevlendirebilir. Soruşturma izni verilmesine ilişkin 4483 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki süreler, iki kat olarak uygulanır. Mesleki Sorumluluk Kurulunun kararlarına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilir.

Kamu kurum ve kuruluşları ve Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından bir yıl içinde karar verilir. (Ek cümle:21/2/2024-7496/21 md.) Devlet üniversitelerinde görev yapanlar bakımından, ilgili üniversite tarafından Mesleki Sorumluluk Kurulu kararı ve varsa ilgili hakkında görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullandığına dair kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı dikkate alınarak altı ay içinde nihai karar verilir.

(Ek fıkra:21/2/2024-7496/21 md.) İdare, kesinleşen mahkeme kararında hüküm altına alınan tazminatı ödedikten sonra hukuken sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle tazminatın ödenmesine sebep olan ve zorunlu meslekî malî sorumluluk sigortası bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile devlet üniversitelerinde görev yapan sağlık meslek mensuplarının yerine geçer. Bu sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle her türlü kusuru ve görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek verdikleri zararlardan dolayı idare tarafından ödenen avukatlık vekâlet ücreti ve yargılama masrafları dâhil tazminat sağlık meslek mensubunun kusuru oranında ve sigorta teminatı dâhilinde tıbbi kötü uygulamaya ilişkin zorunlu malî sorumluluk sigortası yaptırdığı sigorta şirketinden talep edilir.

Mesleki Sorumluluk Kurulu, Sağlık Bakanı tarafından belirlenen;

- a) Bakan yardımcısı,*
- b) Sağlık Hizmetleri, Kamu Hastaneleri, Hukuk Hizmetleri, Yönetim Hizmetleri genel müdürleri veya yardımcıları,*
- c) Profesör veya doçent unvanlı biri dâhilî, diğeri cerrahi branştan iki hekim, olmak üzere yedi üyeden oluşur. Mesleki Sorumluluk Kurulunun başkanı Bakan yardımcısıdır. (c) bendi uyarınca belirlenen üyelerin görev süresi iki yıldır.*

Mesleki Sorumluluk Kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz.

Sağlık Bakanı gelen işin niteliği ve sayısına göre, başka bir Bakan yardımcısının başkanlığında dördüncü fıkrada gösterilenlerden, yeni kurullar oluşturabilir.

Mesleki Sorumluluk Kurulu üyeleri, ikinci fıkra kapsamında verdikleri kararlar sebebiyle görevinin gereklerine aykırı hareket ettiklerinin kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararıyla tespit edilmesi dışında mali ve idari yönden sorumlu tutulamaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Sağlık Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

II. İLK İNCELEME

A. E.2023/29 Sayılı Başvuru Yönünden

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 16/2/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2024/105 Sayılı Başvuru Yönünden

2. Anılan İçtüzük hükümleri uyarınca Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR'ın katılımlarıyla 30/5/2024 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. BİRLEŞTİRME KARARI

3. 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na 12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle eklenen geçici 13. maddenin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...davacı aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmez." ibaresinin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2024/105 sayılı davanın, aralarındaki hukuki iribat nedeniyle E.2023/29 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2023/29 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 30/5/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

4. Başvuru kararları ve ekleri, Raportör Ahmet CANPOLAT tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

5. 3359 sayılı Kanun sağlık hizmetleriyle ilgili temel esasları düzenlemektedir. Anılan Kanun'un ek 18. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar hâriç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle yapılacak soruşturmalar hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüş ve soruşturma izninin Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kurulu (MSK) tarafından verileceği belirtilmiştir.

6. Öte yandan 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminatın ilgili

Esas Sayısı : 2023/29

Karar Sayısı : 2024/112

meslek mensubuna rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığına ve kusur durumu gözetilmek suretiyle MSK tarafından bir yıl içinde karar verileceği hükme bağlanmıştır.

7. Anılan fıkra gereğince MSK tarafından sağlık meslek mensuplarına rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına karar verilirken *ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ile kusur durumu* dikkate alınacaktır.

8. Söz konusu Kanun'un geçici 13. maddesinde de ek 18. madde uyarınca getirilen düzenlemelere ilişkin geçiş hükümlerine yer verilmiştir. Geçici 13. maddenin ikinci fıkrasıyla, ek 18. maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen rücu davalarına ilişkin hükümlerin görülmekte olan davalar bakımından da uygulanması sağlanmıştır. Bu kapsamda geçici 13. maddenin ikinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yapmış oldukları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı açılan ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla görülmekte olan rücu davalarında mahkemece, ek 18. maddenin ikinci fıkrası uyarınca karar verilmek üzere MSK'ya başvurması için davacıya iki aylık süre verileceği ve davacının bu süre içinde MSK'ya başvurmaması durumunda davanın usulden reddedileceği düzenlenmiştir.

9. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinin (1) numaralı fıkrasında dava şartları sayılmış, (2) numaralı fıkrasında ise diğer kanunlarda yer alan dava şartlarına ilişkin hükümlerin saklı olduğu belirtilmiştir. Anılan Kanun'un 115. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ise dava şartı noksanlığının tespiti hâlinde davanın usulden reddine karar verileceği hükme bağlanmıştır.

10. Bu itibarla 3359 sayılı Kanun'un geçici 13. maddesinin ikinci fıkrasıyla MSK'ya iki ay içinde başvuru yapılmaması durumunda davanın usulden reddedileceği hükme bağlanmak suretiyle görülmekte olan davalar bakımından bir dava şartının öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Davanın usulden reddine karar verilmesi hâlinde ise sonrasında davacı tarafından MSK'ya başvurularak yeniden dava açılmasına engel bir durum da bulunmamaktadır.

11. Davacının iki aylık süre içinde ek 18. maddenin ikinci fıkrası uyarınca karar verilmek üzere MSK'ya başvurmaması nedeniyle usulden reddedilen davalarda anılan fıkranın itiraz konusu üçüncü cümlesine göre yargılama gideri taraflar üzerinde bırakılacak ve davacı aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmeyecektir.

12. 6100 sayılı Kanun'un 323. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yargılama giderlerinin kapsamı belirlenmiştir. Buna göre yargılama giderleri genel olarak harçlardan, masraflardan ve vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücretinden oluşmaktadır.

13. 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 11. maddesinin birinci fıkrasında genel olarak *yargı harçlarını* davayı açan veya harca mevzu olan işlemin yapılmasını isteyen tarafın ödemekle yükümlü olduğu, üçüncü fıkrasında ise herhangi bir istek olmaksızın re'sen yapılacak işlemlere ait harçların, aksine hüküm yoksa lehine işlem yapılan kişilerden alınacağı hükme bağlanmıştır. Dava masrafları ise işin niteliğine göre davacıdan veya davalıdan tahsil edilebilmektedir.

14. 6100 sayılı Kanun'un 326. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre kanunda yazılı hâller dışında yargılama giderlerinin aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verilir. Söz konusu maddenin (2) numaralı fıkrasında da davada iki taraftan her birinin kısmen haklı çıkması hâlinde mahkemece, yargılama giderlerinin tarafların haklılık oranına göre paylaşılacağı öngörülmüştür.

Anılan Kanun'un 330. maddesinde de vekil ile takip edilen davalarda mahkemece, kanuna göre takdir olunacak vekâlet ücretinin haklı çıkan taraf lehine hükmedileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla dava ve takiplerde yargı harçları, masraflar ve vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderleri ilke olarak haksız çıkan tarafa yüklenmektedir. Böylece dava veya takipte haksız çıkan tarafın, karşı tarafın bu dava veya takip sebebiyle yapmak zorunda kaldığı yargılama giderlerini karşılaması sağlanmaktadır.

15. Bu itibarla kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yapmış oldukları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı açılan rücu davalarında davacı tarafından iki ay içinde MSK'ya başvurulmaması nedeniyle rücu davasının usulden reddedilmesi hâlinde davalı sağlık meslek mensubu aleyhine hüküm kurulmamasına rağmen kural uyarınca bu kişilerin dava nedeniyle yaptıkları yargılama giderleri üzerlerinde bırakılacak ve lehlerine vekâlet ücretine hükmedilmeyecektir.

B. İtirazların Gerekçesi

16. Başvuru kararlarında özetle; davayı tamamen veya kısmen kazanan tarafın yapılan yargılama giderlerinin tamamı ya da bir kısmı üzerinde, vekilinin ise vekâlet ücreti yönünden alacak hakkına sahip olduğu, itiraz konusu kuralla mülkiyet hakkına getirilen sınırlamanın meşru amacının bulunmadığı, kuralla davanın tarafları açısından eşitlik ilkesiyle bağdaşmayacak şekilde idare lehine düzenleme getirildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

17. Anayasa'nın 36. maddesinde "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir./Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz.*" denilmektedir. Anılan maddeyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birini oluşturmaktadır. Kişinin bir haksızlığa uğradığını iddia edebilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, uğradığı zararı giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir (AYM, E.2004/25, K.2008/42, 17/1/2008; E.2008/102, K.2010/14, 21/1/2010; E.2017/178, K.2018/82, 11/7/2018, § 11).

18. Mahkemeye erişim hakkı bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir (Özkan Şen, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52). Tarafların aleyhine vekâlet ücretine ve yargılama giderlerine hükmedilmesi ve yargılama sürecinde yüklendikleri giderlerin karşı tarafa yükletilmesi talebinin reddedilmesi mahkemeye erişim hakkını sınırlamaktadır (benzer yönde bkz. AYM, E.2023/160, K. 2024/77, 14/3/2024, § 10; Hilmi Kocabey ve diğerleri, B. No: 2018/27686, 17/11/2021, § 98).

19. Kural, davanın usulden reddi hâlinde davalının karşı taraftan alması gereken yargılama gideri ve vekâlet ücretinden yoksun bırakılmasını öngörmek suretiyle mahkemeye erişim hakkına sınırlama getirmektedir.

20. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik*

Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” denilmektedir. Buna göre temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa’da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

21. Bu itibarla mahkemeye erişim hakkını sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

22. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa’nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa’nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa’nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

23. Kuralda davanın usulden reddedilmesi hâlinde yargılama gideri ve vekâlet ücretinden kimin sorumlu olacağına ilişkin hususların herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli ve öngörülebilir olduğu, bu yönüyle kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmıştır.

24. Öte yandan mahkemeye erişim hakkına sınırlama getiren kuralın Anayasa’nın 13. maddesi uyarınca Anayasa’da öngörülen sınırlama sebebine uygun olması gerekir.

25. Anayasa’nın 36. maddesinde adil yargılanma hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da o hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu kabul edilmektedir. Ayrıca Anayasa’nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler, özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir (AYM, E.2023/79, K.2024/80, 14/3/2024, § 16).

26. Adil yargılanma hakkı, niteliği gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bir haktır. Zira bu hakkın Anayasa’da zikredilmiş olması kendi başına bir anlam ifade etmemekte, bireylerin bu haktan yararlanabilmesi için devletin en azından yargı teşkilatını kurması ve yargılama usullerini belirlemesi gerekmektedir. Devletin düzenleme yetkisini haiz olduğu alanlarda belli ölçüde takdir yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekir. Bu sebeple adil yargılanma hakkına yönelik sınırlamalar getirilirken kanun koyucuyu bağlayan belli bir meşru amaçlar listesi bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisinin Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olduğu açıktır (*Bekir Sözen* [GK], B. No: 2016/14586, 10/11/2022, § 74).

27. Kamu kurum ve kuruluşları ve devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yapmış oldukları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı açılan rücu davalarının iki ay içinde davacı tarafından MSK’ya başvurulmaması nedeniyle reddedilmesi hâlinde davacı aleyhine yargılama giderine ve vekâlet ücretine hükmedilmemesinin öngörülmesinin davacı kurumun yargılama gideri yüküyle karşılaşmaması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Esas Sayısı : 2023/29

Karar Sayısı : 2024/112

28. Yargılama giderlerine hükmedilmesinde ilke olarak dava sonunda haklı çıkma ölçütü esas alınmaktadır. Kural ise yargılama giderlerinin haksız çıkan tarafa yükletileceği ilkesini sağlık meslek mensubunun görev yaptığı kurum lehine değiştirmekte ve davanın usulden reddine rağmen kurum aleyhine yargılama giderine hükmedilemeyeceğini öngörmektedir. Kamu kurumlarının karşılaştığı yargılama giderlerinin azaltılması yönünde -harç muafiyeti gibi- bazı düzenlemelerin yapılması makul kabul edilebilirse de bunun yargılamanın diğer tarafı olan özel hukuk kişilerinin haklarının göz ardı edilerek öngörülmesi mümkün değildir. Kamuya mali külfet yüklenmemesi düşüncesi, kamu kurumunun dava şartını yerine getirmemesi nedeniyle usulden reddedilen davada yargılama gideri yapmasına sebebiyet verdiği kişinin katlandığı mali külfeti telafi etme yükümlülüğünün ortadan kaldırılmasını meşru kılamaz. Dolayısıyla kuralın anayasal yönden meşru bir amacının bulunduğu söylenemez.

29. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 36. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 5. ve 10. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

V. HÜKÜM

7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'na 12/5/2022 tarihli ve 7406 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle eklenen geçici 13. maddenin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 30/5/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR